

Кәсіптік стандарт: «Литологиялық-седиментологиялық зерттеулер»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Кәсіби стандарт – белгілі бір кәсіптік топта (кәсіптік қызмет саласында) немесе кіші топта (еңбек қызметінің түрінде) біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт.

2) Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші (ОКВЭД) – экономикалық қызметтің барлық түрлерін жіктеу және кодтау тәртібін айқындайтын жіктеуіш

3) Мамандық – арнайы даярлық нәтижесінде алынған, білімі және/немесе жұмыс тәжірибесі туралы тиісті құжаттармен расталатын арнайы теориялық білімдер, іскерліктер мен практикалық дағдылар кешенін меңгеруді талап ететін адамның еңбек қызметі сабақтарының негізгі түрі

4) Салалық біліктілік шеңбері (СБШ) – салада танылатын сараланған біліктілік деңгейлерінің негіздемелік құрылымы болып табылатын ұлттық біліктілік жүйесінің құрамдас бөлігі (кіші жүйесі)

5) Еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы.

6) Кәсіби міндет – еңбек функциясын іске асыруға және белгілі бір кәсіби топта немесе кіші топта қажетті нәтижеге қол жеткізуге байланысты іс-әрекеттер туралы нормативтік түсінік

7) Дағдылар – адамның іс-әрекетінің (іс-әрекетінің) нақты кәсіби міндеттерді шешу үшін білімге және оны дұрыс пайдалануға негізделген компоненттері

8) Білім – адамға нақты кәсіби міндеттерді шешуге мүмкіндік беретін пәндік саланың құрылымдық мәліметтері

9) Құзыреті – кәсіби қызметте тікелей көрінетін және еңбек функцияларын орындау үшін білім мен дағдыларды қолдануға мүмкіндік беретін адамның қабілеті.

10) Біліктілік – еңбек нарығы үшін игерілген білімнің, іскерліктің және құзыреттіліктің және еңбек қызметін жүзеге асыруға құқық беретін одан әрі білім беру мен оқытудың құндылығын тану

11) Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (КС) – Қазақстан Республикасындағы еңбек туралы заңнамаға сәйкес қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптарын белгілеу үшін негіз болып табылады және еңбек қатынастарын реттеуге, ұйымдық-құқықтық нысандарына қарамастан әртүрлі экономикалық қызмет түрлеріндегі ұйымдарда персоналды басқарудың тиімді жүйесін қамтамасыз етуге байланысты мәселелерді шешу үшін қолданылады.

12) Аншлифтер – поляризациялық микроскоптың астында шағылысқан жарықта зерттеу үшін бір немесе екі беті тегістелген және жылтыратылған тау жыныстарының штуфы

13) Гранулометриялық талдау (механикалық талдау) – борпылдақ жыныстардың, Топырақтардың және жасанды материалдардың гранулометриялық (дән мөлшері бойынша) құрамын айқындау тәсілдерінің жиынтығы

14) Кристаллохимиялық талдау – кристалдық заттың химиялық құрамын және оның ішкі құрылымының кейбір заңдылықтарын кристалдардың сыртқы формалары бойынша анықтау әдісі.

15) Кристалды оптикалық талдау – минералдардың кристаллооптикалық қасиеттерін талдау: кристалдар арқылы өту кезінде жарықтың поляризациясымен байланысты, мөлдірлік, түс, жылтыр, минералдардың люминесценциясы.

16) Магнитті бөлу – пайдалы қазбаларды байыту әдісі біртекті емес тұрақты немесе ауыспалы магнит өрістерінде бөлінетін механикалық қоспаның компоненттерінің (минералдар, олардың қосылыстары және басқалары) магниттік қасиеттеріндегі айырмашылықты қолдануға негізделген

17) Поляризациялық микроскоп – микроскоптың құрамына екі призма кіреді. Николас поляризатор және анализатор, минералдар мен тау жыныстарының оптикалық қасиеттерін зерттеу үшін қолданылады.

18) Кен микроскопы – шағылысқан жарықта мөлдір және мөлдір емес объектілерді поляризациялық зерттеуге арналған жалпы мақсаттағы жарық микроскопы.

19) Спектрлік немесе рентгендік спектрлік талдау – үлгі арқылы өткен немесе ол шығарған рентген сәулелерінің спектрін зерттеуге негізделген элементтік талдаудың аспаптық әдісі.

20) Термиялық талдау – жылу шығарумен бірге жүретін процестер жүретін температураны анықтау әдістерінің жиынтығы

21) Шлих – табиғи борпылдақ шөгінділерді сумен жуу кезінде алынатын үлкен үлес салмақтағы минералдардың концентраттары.

22) Тегістеу – шыныға желімделген тау жыныстарының немесе минералдың жұқа тақтасы.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) КПК – қатты пайдалы қазбалар

2) КПККО – қатты пайдалы қазбалар кен орындары

3) ГБЖ – геологиялық барлау жұмыстары

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Литологиялық-седиментологиялық зерттеулер

5. Кәсіптік стандарттың коды: М71122028

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет

71 Сәулет, инженерлік ізденістер, техникалық сынақтар мен талдау саласындағы қызмет

71.1 Сәулет саласындағы қызмет, инженерлік ізденістер және осы салаларда техникалық кеңес

беру

71.12 Инженерлік ізденістер саласындағы қызмет және осы салаларда техникалық кеңес беруді

ұсыну

71.12.2 Геологиялық барлаулар мен ізденістер бойынша қызмет (ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерсіз)

7. Краткое описание профессионального стандарта: Шөгінді жыныстарды олардың заттық құрамына, ішкі құрылысына, пайда болу элементтеріне және түзілу жағдайларына қатысты анықтау (диагностикалау) және сипаттау жөніндегі жұмыстарды орындау

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Литолог-седиментолог-маман - 5 уровень ОРК

2) Литолог-седиментолог-инженер - 6 уровень ОРК

3) Аға литолог-седиментолог - 6 уровень ОРК

4) Бас литолог-седиментолог - 7 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Литолог-седиментолог-маман»:

Топтың коды:	2114-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Литолог-седиментолог-маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	-		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2114-1-001 - Геолог		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аймақтық геологиялық зерттеулер, іздеу, бағалау, барлау, пайдалану, өндірістік-технологиялық және ғылыми-зерттеу жұмыстары кезінде литологиялық зерттеулерге қатысу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Минералдар мен шөгінді жыныстарды іріктеу, сәйкестендіру, макро және микроскопиялық сипаттау 2. Зертханалық жабдықта литологиялық зерттеулерді жүзеге асыру 3. Сандық және сапалық литологиялық, фациялық талдау, тұндыру бассейндері мен қоректендіру көздерін талдау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Минералдар мен шөгінді жыныстарды іріктеу, сәйкестендіру, макро және микроскопиялық сипаттау			

	<p>Дағды 1: Аллотигендік және аутигендік минералдарды іріктеу, сәйкестендіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аллотигендік және аутигендік минералдарды анықтау үшін микроскопиялық жабдықты таңдау. 2. Магниттік сепарация және гранулометриялық іріктеу жүргізу. 3. Микроскоптарды орнату және тексеру. 4. Өтетін жарықта поляризациялық микроскопты және шағылысқан жарықта кен микроскопын пайдаланып минералдарды анықтау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кристаллоптика негіздері, кендерді зерттеу негіздері. 2. Талдау жүргізу әдістемесін әзірлеу және таңдау негіздері. 3. Минералдардың магниттік қасиеттері және оларды зерттеу әдістері. 4. Талдау жүргізу кезінде қолданылатын аспаптар мен қондырғылардың құрылымы мен жұмыс принципі. 5. Минералдардың меншікті салмағын анықтау әдістері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-
	<p>Дағды 2: Минералдар мен шөгінді жыныстардың макро және микроскопиялық сипаттамасын жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аллотигендік және аутигендік минералдардың, шөгінді тау жыныстарының, қабаттар бетінің текстураларының (жаңбыр тамшыларының іздері, мұз кристалдары, толқындардың әртүрлі түрлері, жануарлар мен өсімдіктердің тіршілік әрекетінің іздері) және қабатшілік текстуралардың (қабаттар, қабаттар, эрозия беттері, көмілген топырақтар және т.б.) макро және микроскопиялық сипаттамасын жасау. 2. Минералдарды тегістеуіштерде, аншлифтерде, шлихтарда суретке түсіру.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аллотиген және аутиген минералдарын сипаттау ережелері. 2. Орындалған жұмыстарға құжаттама жүргізу ережесі. 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-	
<p>Еңбек функциясы 2: Зертханалық жабдықта литологиялық зерттеулерді жүзеге асыру</p>	<p>Дағды 1: Цитологиялық зерттеулердің әртүрлі түрлеріне сынама дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литологиялық зерттеулердің әртүрлі әдістеріне сынамалар дайындауды ұйымдастыру: бөлімде немесе зертханада жүргізілетін зерттеу түріне байланысты кристаллооптикалық, термиялық және химиялық-аналитикалық, спектрлік немесе рентгеноспектрлік талдау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литологиялық талдау мен зерттеудің әртүрлі түрлері мен әдістеріне арналған сынама дайындау әдістемесі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-
	<p>Дағды 2: Литологиялық талдау жүргізу және жұмыс әдістемесінің регламенттерін сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литологиялық зерттеулер жүргізу: гранулометриялық, бөлімде немесе зертханада жүргізілетін зерттеу түріне байланысты термиялық және химиялық-аналитикалық, спектрлік және рентгеноспектрлік талдау.

		Білімдер: 1. Литологиялық талдау мен зерттеудің әртүрлі түрлері мен әдістерін жүргізу әдістемесі. 2. Еңбек тәртібі ережелері. 3. Геологиялық ұйым және литологиялық зертхана басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 4. Ғылыми зерттеулер мен эксперименттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері. 6. Өрттен қорғау ережелері. 7. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Сандық және сапалық литологиялық, фациялық талдау, тұндыру бассейндері мен қоректендіру көздерін талдау	Дағды 1: Сандық және сапалық литологиялық, фациялық талдау	Машықтар: 1. Шөгінді жыныстарға сынықтардың мөлшері, құрамы, жиілігі, сұрыпталуы, цементтің түрі мен құрамы бойынша сандық және сапалық талдау жүргізу. 2. Магниттік сепарацияны жүргізу және шлихті жеңіл және ауыр фракцияларға бөлу. 3. Бинокулярлық микроскоптың көмегімен шлихтердің жартылай сандық және сапалық минералогиялық талдауын жүргізу. 4. Фацияларды талдау жүргізу және әртүрлі фациялардың таралу картасын жасау.
		Білімдер: 1. Фацияларды талдау жүргізу әдістемесі және әртүрлі фациялардың картасын жасау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Тұндыру бассейндері мен қуат көздерін талдау	Машықтар: 1. Фацияларды талдауға сәйкес, аллотигендік және аутигендік минералдардың минералогиялық құрамы жинақтау және тұндыру жағдайларын қалпына келтіру болып табылады. 2. Аймақтарды анықтау: бұзылу көздері, тасымалдау траекториясы, тасымалдау жылдамдығы мен бағыттары, жинақтау аймақтары және тұндыру жағдайлары. 3. Түсіндірме жазбасы бар бет картасын жасау. Әр түрлі бағдарламаларда әр түрлі фациялардың таралу аймақтары бар шөгінді бассейнді қалыптастырудың геологиялық моделін құру.
		Білімдер: 1. Фацияларды талдау жүргізу әдістемесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Литолог-седиментолог-инженер
	4	Техник-геолог-барлаушы
	4	Техник-геолог-іздеуші
	4	Техник-геолог-түсіруші
10. Кәсіптің карточкасы «Литолог-седиментолог-инженер»:		
Топтың коды:	2114-1	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Литолог-седиментолог-инженер	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	-		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2114-1-001 - Геолог		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Геологиялық барлау және ғылыми-зерттеу жұмыстары кезінде литологиялық зерттеулер жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Гистологиялық зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық зерттеулер жүргізу 2. Литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын сақтау 3. Жүргізілген литологиялық зерттеулер бойынша есептерді дайындауға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Гистологиялық зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық зерттеулер жүргізу	Дағды 1: Гистологиялық зерттеулер жүргізуді жоспарлау	Машықтар:	1. Цитологиялық зерттеулер жүргізу жоспарын әзірлеу. 2. Химиялық реактивтерге, материалдар мен жабдықтарға өтінімдер жасау.
		Білімдер:	1. Бөлімнің қызметіне қатысты ұйымдастыру-өкімдік құжаттар мен әдістемелік материалдар. 2. Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру және технологиясының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Литологиялық зерттеулер жүргізу	Машықтар:	1. Аллотигендік және аутигендік минералдар үлгілерінің минералогиялық сипаттамасы және сандық талдауы (талдаудың белгілі бір түрі бойынша): шлих, гранулометриялық, термиялық, химиялық-аналитикалық, спектрлік, рентген-спектрлік, микронзондтық және т. б. 2. Кендердегі құнды және пайдалы қазбаларды анықтау және сандық бағалау. 3. Шөгінді жыныстардағы кендердің сипаттамасын құру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геологиялық ұйымның өнім өндіру технологияларына қатысты мемлекеттік және салалық стандарттар, техникалық шарттар. 2. Ұйымның жұмысын реттейтін жергілікті нормативтік құжаттар. 3. Еңбек тәртібі ережелері (персонал туралы ережелер). 4. Геологиялық ұйым және литологиялық зертхана басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 5. Ғылыми зерттеулер мен эксперименттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері. 6. Еңбек заңнамасының негіздері. 7. Өрттен қорғау ережелері. 8. Еңбекті қорғау ережелері. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын сақтау	Дағды 1: Литологиялық зерттеулер жүргізуді бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулерді орындау кезінде қолданыстағы нұсқаулықтардың, әдістемелердің және техникалық шарттардың талаптарын, сондай-ақ оларды жүргізу мерзімдері мен сапасын сақтау. 2. Өлшеу құралдарының жай-күйі мен жұмысын бақылау және оларды уақтылы тексеру. 3. Зертханалық жабдықтың жұмыс қабілеттілігін және техникалық жай-күйін сақтауды қамтамасыз ету, жабдықтың қосалқы бөлшектерін жөндеу немесе ауыстыру бойынша тиісті мамандардың уақтылы жүгінуі және шақырылуы. 4. Зертханалық журналдар мен сынақ есептерін жүргізу. 5. Еңбекті қорғау ережелерін, өрттен қорғау ережелерін сақтау. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулердің сапасына қойылатын талаптар. 2. Зертханалық зерттеулер жүргізу үшін материалды іріктеуді ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сынамаларды қабылдау, сақтау және есепке алу ережелері. 4. Зертханалық жұмыстарды жүргізу кезінде қолданылатын жабдықтарды, аспаптарды және басқа да техникалық құралдарды техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету қағидалары. 	
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
		Дағды 2: Литологиялық зерттеулер жүргізу туралы есептер жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеу нәтижелері бойынша есептерді дайындау және ресімдеу. 2. Зертханалық жұмыстардың жаңа және жетілдірілген әдістерін, техникалық құралдарын игеру. 3. Зертханалық зерттеулердің құжаттамасын, есепті және басқа материалдарын жасау, есепке алу және сақтау қағидалары.
			<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік құжаттаманы жүргізу және есептілікті ұсыну тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 3: Жүргізілген литологиялық зерттеулер бойынша есептерді дайындауға қатысу	Дағды 1: Біліктілікті арттыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литологиялық зерттеулердің жаңа түрлері бойынша оқыту және біліктілігін арттыру. 	

		Білімдер:	
		1. Өңірдегі минералдық-шикізат ресурстары базасының жай-күйі мен даму перспективалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Литологиялық зерттеулердің есептерін дайындауға қатысу	Машықтар:	
		1. Жүргізілген зерттеулердің нәтижелерін талдау, жүргізілген зерттеу түрлері бойынша есептер жасау. 2. Жүргізілген зерттеулер бойынша диаграммалар, графиктер, қорытындылар, фотосуреттер, кестелер жасау. 3. Жұмыстардың геологиялық нәтижелері туралы есеп жасау.	
		Білімдер:	
		1. Минералогия, литологиялық зерттеулердің заманауи әдістері, аппаратура, жабдық, құрылғылар және т. б. 2. Шөгінді бассейндерде минералды шикізатқа зертханалық зерттеулер жүргізудің отандық және шетелдік озық тәжірибесі. 3. Іздеу және бағалау жұмыстарын жүргізу және жүргізілген жұмыстардың нәтижелері бойынша геологиялық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нұсқаулықтар мен әдістемелік ұсынымдар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күйзеліске тұрақтылық Жеке ұйымшылдық Ұйымдастырушылық қабілеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Аға литология-седиментология	
	5	Литолог-седиментолог-маман	
11. Кәсіптің карточкасы «Аға литолог-седиментолог»:			
Топтың коды:	2114-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Аға литолог-седиментолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	-		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бөлімнің литологиялық зерттеулерінің белгілі бір түрлерін жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Бөлімнің литологиялық зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық жұмыстарын жүргізуді жоспарлау және ұйымдастыру</p> <p>2. Бөлімнің литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын бақылау және сақтауды қамтамасыз ету</p> <p>3. Зертхананың литологиялық зерттеулерінің перспективалық бағыттарын өзірлеуге қатысу</p> <p>4. Бөгде Тапсырыс беруші ұйымдармен шарттар дайындауға қатысу</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Бөлімнің литологиялық зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық жұмыстарын жүргізуді жоспарлау және ұйымдастыру	Дағды 1: Бөлім жұмысын жоспарлау	Машықтар:
		<p>1. Литологиялық зертхана бөлімінің перспективалық және жылдық тақырыптық жұмыс жоспарларын өзірлеу.</p> <p>2. Химиялық реактивтерге, материалдар мен жабдықтарға өтінімдер жасауды қамтамасыз ету.</p>
		Білімдер:
		<p>1. Литологиялық зертхана бөлімінің қызметіне қатысты ұйымдастыру-өкімдік құжаттар мен әдістемелік материалдар.</p> <p>2. Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру және технологиясының негіздері.</p> <p>3. Зертханалық жұмыстарды жоспарлау, жобалау және қаржыландыру негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Бөлімнің литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын бақылау және сақтауды қамтамасыз ету	Дағды 2: Бөлімде литологиялық зерттеулер жүргізуді ұйымдастыру	Машықтар:
		<p>1. Литологиялық зерттеу жөніндегі бөлімнің зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық жұмыстарының белгілі бір түрлерін жүргізуді ұйымдастыру: микроскопиялық кристаллооптикалық, шлихтік, гранулометриялық, термиялық, химиялық-аналитикалық, рентген-спектрлік, микрозондтық және т. б.</p> <p>2. Бекітілген үлгілер мен сынамалардың түсу кестесіне сәйкес бөлімнің зерттеулерін жүргізуді қамтамасыз ету.</p> <p>3. Литологиялық зертхана бөлімінің қызметкерлеріне басшылық жасау.</p> <p>4. Бөлім қызметкерлерін орналастыруды және орынды пайдалануды жүзеге асыру.</p>
		Білімдер:
	<p>1. Геологиялық ұйымның өнім өндіру технологияларына қатысты мемлекеттік және салалық стандарттар, техникалық шарттар.</p> <p>2. Ұйымның жұмысын реттейтін жергілікті нормативтік құжаттар.</p> <p>3. Еңбек тәртібі ережелері (персонал туралы ережелер).</p> <p>4. Геологиялық ұйым және литологиялық зертхана басшысының бұйрықтары мен өкімдері.</p> <p>5. Ғылыми зерттеулер мен эксперименттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері.</p> <p>6. Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>7. Өрттен қорғау ережелері.</p> <p>8. Еңбекті қорғау ережелері.</p>	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 1: Бөлімде литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын бақылау және сақтауды қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулерді орындау кезінде қолданыстағы нұсқаулықтардың, әдістемелердің және техникалық шарттардың талаптарының сақталуын, сондай-ақ оларды бөлімде өткізу мерзімдері мен сапасын бақылау және қамтамасыз ету. 2. Өлшеу құралдарының жай-күйі мен жұмысын бақылауды және оларды бөлімнің уақтылы тексеруін қамтамасыз ету. 3. Литологиялық зертхана бөлімі қызметкерлерінің зертханалық жабдықтары мен жұмыс орындарының жай-күйін бақылау және анықталған кемшіліктерді жою жөнінде шаралар қабылдау. 4. Қызметкерлердің тапсырмаларды орындауын есепке алуды жүзеге асыру және бөлімде зертханалық журналдардың жүргізілуін бақылау. 5. Еңбекті қорғау жөніндегі қағидалардың, өрттен қорғау қағидаларының сақталуын бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулердің сапасына қойылатын талаптар. 2. Зертханалық зерттеулер жүргізу үшін материалды іріктеуді ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сынамаларды қабылдау, сақтау және есепке алу ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Бөлімнің литологиялық зерттеулерін жүргізу туралы есептерді қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімнің зерттеу нәтижелерін қабылдау мен ресімдеуге басшылық жасау. 2. Бөлімде Зертханалық жұмыстардың жаңа әдістері мен техникалық құралдарын әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету және қолда бар әдістерін жетілдіру. 3. Зертханалық зерттеулердің құжаттамасын, есепті және басқа материалдарын жасау, есепке алу және сақтау қағидалары. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік құжаттаманы жүргізу және есептілікті ұсыну тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 3: Зертхананың литологиялық зерттеулерінің перспективалық бағыттарын әзірлеуге қатысу</p>	<p>Дағды 1: Организация работ по развитию отдела и кадрового состава</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімнің зертханалық зерттеулерінің перспективалық және заманауи бағыттарын анықтау. 2. Бөлім қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша жұмысты ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өңірдегі минералдық-шикізат ресурстары базасының жай-күйі мен даму перспективалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Орындалатын жұмыстардың тиімділігі мен сапасын арттыру жөніндегі жұмыстар	Машықтар:	
		<p>1. Орындалатын жұмыстардың тиімділігі мен сапасын оңтайландыру және арттыру мақсатында бөлімнің жүргізіп жатқан зерттеулерінің нәтижелерін есепке алу, жинақтау, жүйелеу және талдау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.</p> <p>2. Бөлімде зертханалық жұмыстарды жүргізу кезінде еңбек пен өндірісті ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды енгізуге қатысу, озық тәжірибені зерделеу.</p> <p>3. Зерттеу мерзімдерін қысқартуға, құнын төмендетуге және сапасын арттыруға бағытталған жұмыстарды жүргізуге қатысу.</p>	
		Білімдер:	
		<p>1. Зертханалық жұмыстарды жоспарлау, жобалау және қаржыландыру негіздері.</p> <p>2. Минералды шикізат пен су ресурстарына зертханалық зерттеулер жүргізудің озық отандық және шетелдік тәжірибесі.</p> <p>3. Минералды шикізат экономикасы және геологиялық барлау жұмыстарының негіздері.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 4: Бөгде Тапсырыс беруші ұйымдармен шарттар дайындауға қатысу	Дағды 1: Тапсырыс беруші ұйымдармен өзара іс-қимылға қатысу	Машықтар:	
		1. Өзара іс-қимылға қатысу, әлеуетті тапсырыс берушілерді іздеу.	
		Білімдер:	
		1. Шарттарды өзірлеу және жасасу тәртібі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Бақылаушы органдармен және аккредиттеу агенттіктерімен өзара іс-қимыл	Машықтар:	
		1. Бақылаушы органдармен және аккредиттеу агенттіктерімен өзара іс-қимылға қатысу.	
		Білімдер:	
		<p>1. Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>2. Өрттен қорғау ережелері.</p> <p>3. Еңбекті қорғау ережелері.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күйзеліске тұрақтылық Жеке ұйымшылдық Ұйымдастырушылық қабілеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Негізгі литология-седиментология	
	6	Литолог-седиментолог-инженер	
12. Кәсіптің карточкасы «Бас литолог-седиментолог»:			
Топтың коды:	2114-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Бас литолог-седиментолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Зертхананың литологиялық зерттеулерінің барлық түрлерін жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Литологиялық жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру 2. Зертханада литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын бақылау және сақтауды қамтамасыз ету 3. Зертханалық зерттеулердің перспективалық бағыттарын анықтау 4. Ұйымдармен өзара іс-қимылды жүзеге асыру және шарттар жасасу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Литологиялық жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру	Дағды 1: Зертхананың жұмысын жоспарлау	Машықтар:	
		1. Литологиялық зертхананың перспективалық және жылдық тақырыптық жұмыс жоспарларын әзірлеу. 2. Химиялық реактивтерге, материалдар мен жабдықтарға өтінімдер жасауды қамтамасыз ету.	
		Білімдер:	
		1. Литологиялық зертхананың қызметіне қатысты ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттар мен әдістемелік материалдар. 2. Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру және технологиясының негіздері. 3. Зертханалық жұмыстарды жоспарлау, жобалау және қаржыландыру негіздері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Литологиялық зерттеулер жүргізуді ұйымдастыру	Машықтар:	
		1. Литологиялық зерттеу бойынша зертханалық, ғылыми-әдістемелік және тақырыптық жұмыстардың барлық түрлерін жүргізуді ұйымдастыру. 2. Үлгілер мен сынамалардың бекітілген түсу кестесіне сәйкес зерттеулер жүргізуді қамтамасыз ету. 3. Литологиялық зертхана қызметкерлеріне басшылық жасау. 4. Қызметкерлерді орналастыру.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геологиялық ұйымның өнім өндіру технологияларына қатысты мемлекеттік және салалық стандарттар, техникалық шарттар. 2. Ұйымның жұмысын реттейтін жергілікті нормативтік құжаттар. 3. Еңбек тәртібі ережелері (персонал туралы ережелер). 4. Геологиялық ұйым басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 5. Ғылыми зерттеулер мен эксперименттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері. 6. Еңбек заңнамасының негіздері. 7. Өрттен қорғау ережелері. 8. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Зертханада литологиялық зерттеулер жүргізу сапасының талаптарын бақылау және сақтауды қамтамасыз ету	Дағды 1: Литологиялық зерттеулер жүргізуді бақылау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулерді орындау кезінде қолданыстағы нұсқаулықтардың, әдістемелердің және техникалық шарттардың талаптарының сақталуын, сондай-ақ оларды жүргізу мерзімдері мен сапасын бақылау және қамтамасыз ету. 2. Өлшеу құралдарының жай-күйі мен жұмысын бақылауды және оларды уақтылы тексеруді қамтамасыз ету. 3. Литологиялық зертхана қызметкерлерінің зертханалық жабдықтары мен жұмыс орындарының жай-күйін бақылау және анықталған кемшіліктерді жою жөнінде шаралар қабылдау. 4. Қызметкерлердің тапсырмаларды орындауын есепке алу және зертханалық журналдардың жүргізілуін бақылау. 5. Еңбекті қорғау жөніндегі қағидалардың, өрттен қорғау қағидаларының сақталуын бақылау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық зерттеулердің сапасына қойылатын талаптар. 2. Зертханалық зерттеулер жүргізу үшін материалды іріктеуді ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сынамаларды қабылдау, сақтау және есепке алу ережелері. 4. Жабдықтарды, аспаптарды және басқа да техникалық құралдарды техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету қағидалары. зертханалық жұмыстарды жүргізу кезінде қолданылады.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
Еңбек функциясы 3: Зертханалық зерттеулердің	Дағды 2: Литологиялық зерттеулер жүргізу туралы есептерді қабылдау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеу нәтижелерін қабылдау мен ресімдеуге басшылық жасау. 2. Зертханалық жұмыстардың жаңа әдістері мен техникалық құралдарын әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету және қолданыстағы әдістерін жетілдіру. 3. Зертханалық зерттеулердің құжаттамасын, есепті және басқа материалдарын жасау, есепке алу және сақтау қағидалары.
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

перспективалық бағыттарын анықтау	Дағды 1: Зертхана мен кадр құрамын дамыту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Зертханалық зерттеулердің перспективалық және заманауи бағыттарын анықтау. 2. Литологиялық зертхана қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша жұмысты ұйымдастыру.
		Білімдер: 1. Өңірдегі минералдық-шикізат ресурстары базасының жай-күйі мен даму перспективалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Орындалатын жұмыстардың тиімділігі мен сапасын арттыру жөніндегі жұмыстар	Машықтар: 1. Орындалатын жұмыстардың тиімділігі мен сапасын оңтайландыру және арттыру мақсатында жүргізілетін зерттеулердің нәтижелерін есепке алу, жинақтау, жүйелеу және талдау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Озық тәжірибені зерделеуді қамтамасыз ету, зертханалық жұмыстарды жүргізу кезінде еңбек пен өндірісті ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды енгізу. 3. Зерттеу мерзімдерін қысқартуға, құнын төмендетуге және сапасын арттыруға бағытталған жұмыстарды жүргізу.
	Білімдер: 1. Зертханалық жұмыстарды жоспарлау, жобалау және қаржыландыру негіздері. 2. Минералды шикізат пен су ресурстарына зертханалық зерттеулер жүргізудің озық отандық және шетелдік тәжірибесі. 3. Минералды шикізат экономикасы және геологиялық барлау жұмыстарының негіздері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Ұйымдармен өзара іс-қимылды жүзеге асыру және шарттар жасасу	Дағды 1: Тапсырыс беруші ұйымдармен өзара іс-қимыл	Машықтар: 1. Өзара іс-қимылды жүзеге асыру, әлеуетті тапсырыс берушілерді іздеу және ұйымдармен шарттар жасасу.
		Білімдер: 1. Шарттарды әзірлеу және жасасу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Бақылаушы органдармен және аккредиттеу агенттіктерімен өзара іс-қимыл	Машықтар: 1. Бақылаушы органдармен және аккредиттеу агенттіктерімен өзара іс-қимыл.
	Білімдер: 1. Еңбек заңнамасының негіздері. 2. Өрттен қорғау ережелері. 3. Еңбекті қорғау ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күйзеліске тұрақтылық Жеке ұйымшылдық және өз еңбегінің жоғары мәдениеті Сендіру қабілеті	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Бірінші басшы
	6	Аға литолог-седиментолог

13. Мемлекеттік органның атауы:

14. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Объединение юридических лиц «Ассоциация производственных геологических организаций РК»

Жоба жетекшісі:

Баймаханова Г.А.

E-mail: argo_rk@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (717) 299 97 12

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

17. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 2, 2023 ж.

19. Болжалды қайта қарау күні: 22.08.2026 ж.